

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Росица Цветанова Димова, дм

Катедра по Здравен Мениджмънт и Икономика на Здравеопазването, ФОЗ,

Медицински университет – Пловдив

Относно: Дисертационен труд на тема: *„Възможности за оптимизиране на извънболничната медицинска помощ чрез приложение на РОС-тестове“* за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в Област на висшето образование: 7. Здравеопазване и спорт, Професионално направление: 7.1. Медицина, Научна специалност: Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията.

Автор: д-р Светлозара Йорданова Къшлова,

Научен ръководител: проф. д-р Лора Христова Георгиева, дм

Катедрата: „Социална медицина и организация на здравеопазването“, МУ- Варна

Въз основа на: Заповед №Р-109-251/14.06.2021 г. на Ректора на МУ-Варна съм избрана за член на Научното жури, а съгласно Протокол №1/18.06.2021 г. от първото заседание на журито съм определена да изготвя становище.

Биографични данни за докторанта: Д-р Светлозара Йорданова Къшлова е родена през 1983г. в гр. Омуртаг. Завършила е специалност „Медицина“ в МУ - София през 2007г., а през 2012г. и 2013г. придобила е ОКС „Магистър“ по специалност „Здравен мениджмънт“ и медицинска специалност „Клинична лаборатория“. Работила е като лекар в клинична и микробиологична лаборатория в Областен диспансер за пневмофтизиатрични заболявания със стационар“- гр. Варна, в МБАЛ „Св. Марина“ в централна клинична лаборатория и в УМЛАЛ „Александровска“- гр. София, в клиника по Нервни болести, ликворологична лаборатория. Владее английски и немски език на добро ниво.

Актуалност и значимост на темата на дисертацията: Световният опит е показал, че през последните десетилетия РОСТ (point of care) технологиите или експресните лабораторни тестове, извършвани близо до пациента се утвърждават като жизненоважен и достъпен

инструмент за диагностика в реално време и за мониториране на различен брой патологични състояния и заболявания в извънболничната и болнична медицинска помощ. Акцент в съвременната медицинска практика се поставя върху подобряване ефективността на съществуващите лабораторните тестове на място при пациента и разширяване на тяхното приложение, където са необходими бързи резултати при спешни състояния и болести в клиничната лаборатория и медицинските практики. Някои от предимствата на този вид тестове са представени в дисертационния труд с фокус анализ на нагласите, мненията и оценките на медицинските специалисти относно организацията и състоянието на използване на РОСТ в доболничната медицинска помощ у нас. Актуалността и значимостта на темата е продиктувана поради необходимостта от бърза и качествена диагностика и терапия на пациенти, главно в извънболничната помощ, както и поради факта да се намали ненужната хоспитализация на пациенти у нас и да се минимизират общо разходите в здравеопазването. Като цяло това е единствено по рода си, мащабно и задълбочено изследване, което проучва две групи респонденти и сравнява резултативните стойности на комплекс от лабораторни тестове – кръвна захар, протромбиново време и D-димер с РОСТ и конвенционални лабораторни методи. Още по-голяма прагматична стойност би допринесло подобно проучване, ако се изследват нагласите и удовлетвореността на крайните потребители на медицински услуги от РОСТ.

Съдържание и структура на дисертационния труд:

Дисертационният труд е представен в 185с. и е обособен в три основни глави. Той е богато онагледен с 53 бр. фигури, 35 бр. таблици и 2 приложения и включва общо: въведение, литературен обзор, цел, задачи, материал, методи и хипотези, собствени резултати и обсъждане, изводи и препоръки, заключение, приложения, използвана литература и приноси. Използваните литературни източници са главно на латиница – 163 бр. В литературният обзор е направен задълбочен и критичен анализ на приложението на РОСТ в световен мащаб, на организацията и състоянието на лабораторните изследвания, извършвани в извънболничната помощ в България. Въз основа на направения обзор и на базата на дедуктивния метод на разсъждения и логически заключения, докторантката е формулирала целта, задачите и научните хипотези.

Целта е ясно и конкретно формулирана, а за нейното реализиране са поставени шест последователни и логически свързани задачи. Докторантката използва адекватни и

съвременни методи на проучването – документален метод, социологически метод с пряка индивидуална анкета и клинико-лабораторен метод. Впечатление прави извадката на анкетираните общопрактикуващи лекари и на другите лекари специалисти от извънболничната помощ, която обхваща различни населени места от всички райони на страната. Д-р Светлозара Къшлова се позовава на релеватни методи за събиране, обработка и анализ на статистическите данни.

В съществената част на дисертацията – Резултати и обсъждане, всяка една от научните хипотези на проучването е потвърдена или отхвърлена. Научният труд доказва ежедневната необходимост от лабораторни изследвания на кръв и урина в амбулаторната практика. Резултатите от дисертацията показват, че болшинството от лекарите се надяват на една по-добра организация, експедитивно провеждане и отчитане на лабораторни изследвания в рамките на 1 ч. Проучването разкрива трагичната ситуация с оборудване за лабораторна диагностика в амбулаторните практики за първична помощ. Резултатите показват, че преобладаващите практиките за първична извънболнична медицинска помощ, главно от селата, не разполагат с никакви лабораторни тестове или апаратура, което би нарушило качеството на медицинската помощ. Тази негативна тенденция се наблюдава и при лекарите от малък и областен град, които не разполагат дори с глюкомер. Резултатите сочат, че най-голям е относителният дял на респондентите (90%), които са убедени, че имат належаща нужда от глюкомери, апарати за ПКК, липиден профил, урея и креатинин в урина и протромбиново време, както и желание да се обучават при работа с РОСТ. Дисертационният труд разкрива важни и любопитни факти в мениджмънта на извънболничната медицинска помощ, където като цяло лекарите нямат мотивация да извършват лабораторни тестове. Това донякъде може да се обясни с липсата на финансови стимули при извършване на медицински услуги в общата медицинска помощ, където методът на заплащане е капитация, а не на брой и вид услуга.

Също така научния труд доказва, че лекарите от първична и вторична медицинска помощ се доверяват и имат положителни нагласи относно валидността и надеждността на РОСТ.

Голяма заслуга на докторантката д-р Светлозара Къшлова е представянето на резултатите от сравнителния анализ за времето от назначаване на лабораторното изследване до получаване на резултатите при РОСТ и конвенционалните лабораторни методи.

Изводи: Изводите са аналогични на поставените задачи. Предлагам извода, който се отнася за задача 5: „Да се сравни изследването на глюкоза, протромбиново време и D-димер с РОСТ и конвенционални методи и да се анализират времето за получаване на резултатите по двата метода“ да бъде обособен като самостоятелен.

Препоръки: Отправени са седем препоръки, които според мое мнение са постижими и са насочени към здравните власти, изпълнителите на извънболнична медицинска помощ, сертифицирани органи за контрол на качеството на лабораторните изследвания, Медицинските университети, пациентски организации и др.

Приноси: Приносите са обособени в две групи: 5 бр. с теоретико-познавателен и 4 бр. с практично-приложен характер.

Автореферат: Авторефератът е с обем от 55 с., много добре оформен и структуриран, спазвайки всички изисквания за представяне на най-важните акценти в научната разработка. Докторантката има водещо участие в посочените четири научни публикации и участия в национални и международни форуми, свързани с дисертационния труд.

В заключение следва да отбележа, че представената научна работа има необходимите качества и ще допринесе за подобряване организацията и управлението на първичната извънболнична медицинска помощ в страната ни, която да отговаря на съвременните медицински стандарти за качество, както и на потребностите и изискванията на обществото. Предложеният дисертационен труд от докторантката д-р Светлозара Къшлова отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на Медицински Университет – Варна.

Давам своята положителна оценка и предлагам на уважаемото научно жури да присъди ОНС „доктор“ на д-р Светлозара Йорданова Къшлова по научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“.

04. 07.2021

Член на научното жури:

/Доц. д-р Росица Димова, дм/